

LA ENSEÑANZA DE LA LINGUA ASTURIANA Y EL GALLEGO-ASTURIANU SITUACIÓN DEL PROFESORÁU Y PROPUESTES D'ACTUACIÓN (CURSU 2018/2019)

1. MARCU XURÍDICU

La enseñanza del asturianu y el gallego-asturianu ríxese pol Artículu 4 del *Estatutu d'Autonomía d'Asturies* (1981) y pol *Llei d'usu y promoción del bable/asturianu* (1998). D'acordies con estes normes xurídiques, l'asturianu y el gallego-asturianu son llingües que, nun siendo cooficiales, gocien de protección n'Asturies.

La escolarización nestes llingües ye una consecuencia d'esta protección xurídica, en particular, del mandatu afitáu nel Artículu 1 de la Llei de 1998, que diz: “El Principáu d'Asturies ha promover el so usu, espardimientu y enseñanza”. Nesta Llei señálase, amás, que “...el Principáu d'Asturies ha garantizar la enseñanza del bable/asturianu en tolos niveles y graos, respetando sicasí la voluntariedá del so aprendimientu. De cualesquier manera, el bable/asturianu ha ser enseñáu dientro del horariu escolar y va ser consideráu como materia integrante del currículu” (Art. 10). Esti principiu faise estensivu al gallego-asturianu: “El réxime de protección, respetu, tutela y desenvolvimientu estableció nesta Llei pal bable/asturianu ha estendese, mediante regulación especial, al gallego-asturianu nes zones onde tiene calter de modalidá llingüística propia” (Art. 2).

D'otru llau, l'aceptación por España de la *Carta Europea de les Llingües Minoritaries o Rexonales* (Estrasburgu, 1992), qu'empezó a aplicase nel nuestru país el 1 d'agostu de 2001, implica la obligación, por parte del Gobiernu d'Asturies, d'establecer “la disposición de formes y medios amañosos pal enseña y estudiu de les llingües rexonales o minoritaries en toles etapes”.

2. ORGANIZACIÓN DE LES ENSEÑANCES DE LLINGUA ASTURIANA Y GALLEGO-ASTURIANU

Anguaño, existen currículos oficiales de Llingua Asturiana y Lliteratura adaptaos al marcu de la LLOMCE pa Educación Primaria¹, Educación Secundaria Obligatoria², Bachilleratu³ y Educación d'Adultos⁴.

N'avientu de 2017, la Consejería d'Educación fizo pública una *Propuesta de camudamientu del Decretu d'Educación Infantil* empobinada a inxertar nel segundu ciclu d'esta etapa (3-6 años) conteníos de Llingua Asturiana o Gallego-asturianu dientro l'área de *Llinguaxes: Comunicación y Representación*⁵. Esta propuesta tovía nun se publicó nel BOPA. Con too, l'asturianu ta dándose de mou experimental en más de 50 centros.

D'otru llau, publicóse apocayá un *Decretu de niveles de competencia*, adaptáu al *Marcu Común Européu de Referencia de les Llingües*, destináu servir de base a una prueba de certificación de la conocencia de la llingua asturiana⁶.

¹ Decretu 82/2014, de 28 d'agostu, pel que se regula la ordenación y s'afita'l currículu de la Educación Primaria nel Principáu d'Asturies (BOPA de 30 d'agostu de 2014).

² Decretu 43/2015, de 10 de xunu, pel que se regula la ordenación y s'afita'l currículu de la Educación Secundaria Obligatoria nel Principáu d'Asturies (BOPA de 30 de xunu de 2015).

³ Decretu 42/2015, de 10 de xunu, pel que se regula la ordenación y s'afita'l currículu del Bachilleratu nel Principáu d'Asturies (BOPA de 30 de xunu de 2015).

⁴ Resolución de 26 d'abril de 2017, de la Consejería d'Educación y Cultura, pela que s'organicen les enseñances y el currículu de la Educación Secundaria Obligatoria pa persones adultes (BOPA de 5 de mayu de 2017).

⁵ Propuesta de Decretu de _ de _ de 2017, de primer camudamientu del Decretu 85/2008, de 3 de setiembre, pel que s'afita'l currículu nel segundu ciclu d'Educación Infantil.

https://sede.asturias.es/Asturias/SEDE/FICHEROS_SEDE/tablon/info_publica/2017/2017_12_05_decreto_infantil_ip.pdf

⁶ Decretu 47/2019, de 21 de xunu, pel que s'establecen los niveles de competencia nel usu de la llingua asturiana y se regula la prueba de certificación correspondiente a estos niveles adaptaos al Marcu Común Européu de Referencia de les Llingües (BOPA de 1 de xunetu de 2019).

No que cinca al Gallego-asturianu, los currículos d'Educación Primaria, ESO y Bachilleratu son los mesmos que rixen pa l'asignatura de Llingua Asturiana y Lliteratura. En rellación cola certificación de la conocencia d'esta llingua, la Dirección Xeneral de Planificación Llingüística afirmó nel Conseyu Escolar d'Asturies que va facese per aciu d'un decretu específicu.

El marcu xurídico que regula la enseñanza del asturianu y el gallego-asturianu nel sistema educativu esixe que'l so aprendizaxe seya voluntariu. Dambes materies pertenecen al bloque d'asignatures de llibre configuración autonómica. Anguaño ye obligatoriu ufiertales, respetando les fasteres d'usu de cada llingua, na Educación Primaria, na Educación Secundaria, nel Bachilleratu y na Educación d'Adultos. Nun s'enseñen nos ciclos formativos de Formación Profesional nin tampoco na Formación Profesional Básica.

N'Educación Primaria, les families pueden escoyer ente Llingua Asturiana/Gallego-asturianu o Cultura Asturiana. N'Educación Secundaria Obligatoria y Bachilleratu, son consideraes materies optatives que s'ufierten al alumnáu de toles modalidaes en tolos niveles educativos. P'acabar, na Educación d'Adultos configúrense como un módulu optativu que pertenez al ámbitu de Comunicación.

N'Educación Primaria, Educación Secundaria Obligatoria y Bachilleratu nun existen llimitaciones rellacionaes cola matrícula. N'Educación d'Adultos, en cambi, establecióse una ratio mínima de 8 alumnos o alumnes, magar que "podrán constituyise grupos con un número d'alumnáu inferior siempre que'l centru lo considere necesario y que disponga de profesoráu cualifícao bastante pa dar la materia"⁷.

No que cinca a la Enseñanza Superior, l'asturianu ta presente nos planes d'estudiu de dellos Graos de Filoloxía, nel Máster en Formación del Profesoráu

⁷ Resolución de 26 d'abril de 2017, de la Conseyería d'Educación y Cultura, pela que s'organicen les enseñances y el currículu de la Educación Secundaria Obligatoria pa persones adultes (BOPA de 5 de mayu de 2017).

d'Educación Secundaria y nel Grau en Maestru n'Educación Primaria de la Universidá d'Uviéu. La didáctica d'esta llingua ta incluyida tamién nel plan docente del Máster n'Innovación y Investigación educativa d'esta Universidá.

Les titulaciones que capaciten al profesoráu pa dar Llingua Asturiana y Lliteratura formen parte, en tolos casos, de la enseñanza universitaria reglada, esto ye, algámense faciendo itinerarios específicos en dellos graos y másteres con reconocimientu a nivel estatal. El profesoráu de Gallego-asturianu, pela so parte, habilítase a través d'unos cursos específicos que formen parte del Plan Rexonal de Formación de la Consejería d'Educación. La so organización ta al cargu de l'Academia de la Llingua Asturiana.

La organización y siguimientu de les enseñances de Llingua Asturiana y Gallego-asturianu nes etapes non universitarias hasta'l cursu 2018/2019 fueron competencia de la Dirección Xeneral d'Ordenación Académica de la Consejería d'Educación y Cultura del Gobiernu d'Asturies. L'asignación del profesoráu vien faciéndose, mayoritariamente, a través de la Dirección Xeneral de Personal de la mesma Consejería, que tien abierta una bolsa d'interinidaes pa esti fin, anque hai un porcentaxe pequeñu de docentes que son funcionarios o funcionaries de carrera. Pa terminar, tolo rellacionao cola promoción del idioma, tanto nel ámbitu social como nel escolar, yera competencia de la Dirección Xeneral de Planificación Llingüística, que pertenecía tamién a la Consejería d'Educación y Cultura.

3. CAPACITACIÓN DEL PROFESORÁU

Titulación

Les titulaciones que dan pasu a l'habilitación como profesor o profesora de Llingua Asturiana son les siguientes:

- N'Educación Infantil y Educación Primaria, los y les docentes que ficiéron la diplomatura de Maxisteriu han de tener los estudios d'Espertu en Filoloxía Asturiana. Anguaño, estos estudios yá nun existen. Depués de la reforma de Bolonia, el requisitu que se pide al profesoráu pa dar clase de Llingua Asturiana n'Infantil y Primaria ye tener fecha la mención correspondiente nel Grau en Maestru n'Educación Primaria de la Universidá d'Uviéu. Esta mención ye acumulable con otres menciones del mesmo Grau.
- N'Educación Secundaria Obligatoria y Bachilleratu, el profesoráu que fizo una llicenciatura tien que tener la titulación d'Especialista en Filoloxía Asturiana. Anguaño, pue consiguisse la especialización esixida p'habilitase faciendo'l *minor* d'Asturianu en dellos graos de Filoloxía de la Universidá d'Uviéu. Tamién ye posible algamar la capacitación faciendo la especialidá d'Asturianu del Máster en Formación del Profesoráu d'Educación Secundaria, pa lo que ye necesario acreitar conocimientos de la llingua.

La titulación pa dar clase de **Gallego-asturianu** algámase faciendo'l Cursu de Capacitación en Gallego-asturianu pa la Educación Primaria o'l Cursu de Capacitación en Gallego-asturianu pa la Educación Secundaria. Dambos cursos inxértense nel Plan Rexonal de Formación de la Consejería d'Educación y

Cultura. Tán formaos por tres fases y realícense nel mes d'agostu, nel marcu de la Universidá Asturiana de Branu (UABRA) qu'organicen tolos años a comuña l'Academia de la Llingua Asturiana y la Universidá d'Uviéu.

Capacitación

El profesoráu de Llingua Asturiana y Gallego-asturianu ha tar apuntáu nel **Rexistru Xeneral de Capacitación**, onde tien que solicitar y consiguir la certificación correspondiente de capacitación en bable/asturianu y gallego-asturianu⁸. Pa ello tien que cumplir y acreitar los requisitos que van darréu:

Llingua Asturiana

- Educación Primaria⁹:
 - Tener la titulación académica qu'habilita pa dar clase n'Educación Primaria.
 - Tener alguna d'estes titulaciones o certificaciones:
 - a) Grau de Maestru n'Educación Primaria, mención en Llingua Asturiana (Universidá d'Uviéu).
 - b) Cursos d'Espertu en Filoloxía Asturiana (Universidá d'Uviéu).
 - c) Cursos de Llingua Asturiana pa enseñantes, organizaos pola Academia de la Llingua Asturiana, acreitando tener superaos los graos d'aniciu, mediu y superior.
 - d) Cursos d'Especialización en Llingua Asturiana, organizaos pola entós Conseyería d'Educación, Cultura y Deportes y la Dirección Provincial d'Educación del MEC n'Asturies (Conveniu MEC-Principáu 1988).

⁸ Decretu 39/2001, de 5 d'abril, pel que se regula'l Rexistru Xeneral de Capacitación en bable/asturianu y en gallego/asturianu (BOPA de 18 d'abril de 2001).

⁹ Resolución de 12 d'avientu de 2011, de la Conseyería d'Educación y Universidaes, pela que s'aprueba'l segundu camudamientu de la Resolución de 26 d'abril de 2001, de la Conseyería d'Educación y Cultura, pela que s'afiten los requisitos p'apuntase nel Rexistru Xeneral de Capacitación y consiguir la certificación correspondiente de capacitación en bable/asturianu y en gallego/asturianu.

- Educación Secundaria¹⁰:
 - Tener la titulación académica qu'habilita pa dar clase n'Educación Secundaria¹¹.
 - Tener alguna d'estes titulaciones o certificaciones:
 - a) *Minor* n'Asturianu d'algún d'estos graos de la Universidá d'Uviéu: Llingua Española y les sos Lliteratures, Llingües Modernes y les sos Lliteratures, Estudios Ingleses o Estudios Clásicos y Románicos.
 - b) Máster en Formación del Profesoráu d'Educación Secundaria Obligatoria, Bachilleratu y Formación Profesional pela especialidá d'Asturianu (Universidá d'Uviéu).
 - c) Cursos d'Especialista en Filoloxía Asturiana (Universidá d'Uviéu).
 - d) Cursos de Llingua Asturiana pa enseñantes, organizaos pola Academia de la Llingua Asturiana, acreitando tener superaos los graos d'aniciu, mediu y superior.

Gallego-asturiano

- Educación Primaria¹²:
 - Tener la titulación académica qu'habilita pa dar clase n'Educación Primaria.

¹⁰ Resolución de 7 de xunetu de 2010, de la Conseyería d'Educación y Ciencia, pela que s'aprueba'l primer camudamientu de la Resolución de 26 d'abril de 2001, de la Conseyería d'Educación y Cultura, pela que s'afiten los requisitos p'apuntase nel Rexistru Xeneral de Capacitación y consiguir la certificación correspondiente de capacitación en bable/asturianu y en gallego/asturianu.

¹¹ Anguaño, p'habilitase como docente d'Educación Secundaria, ye preciso, amás de tener la titulación requerida (llicenciatura, inxeniería o grau), tener superáu'l Máster en Formación del Profesoráu d'Educación Secundaria Obligatoria, Bachilleratu y Formación Profesional. Con too, sigue vixente la vía prevista hasta'l cursu 2009/2010, el Certificáu d'Aptitú Pedagóxica (CAP).

¹² Resolución de 26 d'abril de 2001, de la Conseyería d'Educación y Cultura, pela que s'afiten los requisitos p'apuntase nel Rexistru Xeneral de Capacitación y consiguir la certificación correspondiente de capacitación en bable/asturianu y en gallego/asturianu.

- Tener alguna d'estes titulaciones o certificaciones:
 - a) Cursu de Capacitación en Gallego-asturianu pa la Educación Primaria, organizáu pola Consejería d'Educación y Cultura, dentro del Plan Rexonal de Formación, en collaboración cola Academia de la Llingua Asturiana, acreitando tener superaes les tres fases que lu formen.
 - b) Cursos de formación del profesoráu, en gallego-asturianu, organizaos pola entós Consejería d'Educación, Cultura y Deportes y la Dirección Provincial d'Educación del MEC n'Asturies (Resolución de 26 de xunetu de 1994).
 - c) Cursos de formación del profesoráu, en gallego-asturianu, organizaos pola entós Consejería d'Educación, Cultura y Deportes y la Dirección Provincial d'Educación del MEC n'Asturies (Conveniu MEC-Principáu 1988).
- Educación Secundaria¹³:
 - Tener la titulación académica qu'habilita pa dar clase n'Educación Secundaria.
 - Tener alguna d'estes titulaciones o certificaciones:
 - a) Cursu de Capacitación en Gallego-asturianu pa la Educación Secundaria, organizáu pola Consejería d'Educación y Cultura, dentro'l Plan Rexonal de Formación, en collaboración cola Academia de la Llingua Asturiana, acreitando tener superaes les tres fases que lu formen.
 - b) Cursos de formación del profesoráu, en gallego-asturianu, organizaos pola entós Consejería d'Educación, Cultura y Deportes y la Dirección Provincial d'Educación del MEC n'Asturies (Resolución de 26 de xunetu de 1994).

¹³ Resolución de 26 d'abril de 2001, de la Consejería d'Educación y Cultura, pela que s'afiten los requisitos p'apuntase nel Rexistru Xeneral de Capacitación y consiguir la certificación correspondiente de capacitación en bable/asturianu y en gallego/asturianu.

- c) Cursos de formación del profesoráu, en gallego-asturianu, organizaos pola entós Conseyería d'Educación, Cultura y Deportes y la Dirección Provincial d'Educación del MEC n'Asturies (Conveniu MEC-Principáu 1988).

4. DATOS D'ESCOLARIZACIÓN

La llingua asturiana entamó a dase na enseñanza reglada nel cursu 1984, per aciu d'un programa qu'afectaba a 6 centros d'EXB y a un total de 1351 escolinos y escolines. La esperiencia nun s'estendió a les Enseñances Medies (al BUP) hasta'l cursu 1988/1989.

N'Educación Primaria, actualmente estúdiase asturianu en 201 de los 203 centros educativos de titularidá pública esistentes nel dominiu d'esta llingua (99,01%)¹⁴. Na enseñanza concertada, la proporción ye algo más pequeña, magar que va subiendo pasu ente pasu: hai Llingua Asturiana en 43 de los 52 centros educativos concertaos de la fastera mentada (82,69%). El Gallego-asturianu apréndese en 17 de los 19 centros públicos situaos nel ámbitu de so (89,47%). Nun tien presencia na rede concertada.

Anguaño, el 40,45% del alumnáu d'Educación Primaria estudia **Llingua Asturiana**. Na enseñanza pública, onde la proporción ye del 50,05%, la matrícula baxó más de 3 puntos dende'l cursu 2013/2014 (-3,43). Na enseñanza privada concertada, pela cueta, nel mesmu periodu medró casi 7 puntos (+6,89). Esti aumentu débese al fechu de que, hasta hai unos años, nos colexos concertaos nun se taba aplicando la normativa qu'obliga a tolos centros educativos d'Asturies a ufiertar l'asignatura.

¹⁴ Los datos, brindólos la Conseyería d'Educación y Cultura del Principáu d'Asturies. Tamién se consultó l'artículu de González Riaño, Xosé Antón; Fernández-Costales, Alberto y Avello Rodríguez, Roberto (2018): "Marcu llegal de la llingua asturiana y aspectos sociolingüísticos y socioeducativos d'Asturies" en VVAA: *Informe sobre la llingua asturiana*. Uviéu, Academia de la Llingua Asturiana, páxs. 139-181.

Con too, na rede concertada l'alumnáu de Primaria con Llingua nun algama'l 16% y tovía queda un 17% de centros onde nun se dan nin Llingua Asturiana nin Gallego-asturianu, una situación qu'afecta a tolos centros de titularidá privada de la Comunidá.

EDUCACIÓN PRIMARIA: LLINGUA ASTURIANA

ENSEÑANZA PÚBLICA			
CURSU	ALUMNÁU	CON LLINGUA	%
2013/2014	32.596	17.433	53,48
2014/2015	33.384	17.685	52,97
2015/2016	33.973	17.531	51,60
2016/2017	34.243	17.411	50,84
2017/2018	34.176	17.082	49,98
2018/2019	34.170	17.102	50,05
ENSEÑANZA PRIVADA CONCERTADA			
CURSU	ALUMNÁU	CON LLINGUA	%
2013/2014	13.317	1.175	8,82
2014/2015	13.300	1.348	10,14
2015/2016	13.272	1.540	11,60
2016/2017	13.261	1.717	12,94
2017/2018	13.319	1.884	14,14
2018/2019	13.255	2.083	15,71
TOTAL XENERAL			
CURSU	ALUMNÁU	CON LLINGUA	%
2013/2014	45.913	18.608	40,53
2014/2015	46.684	19.033	40,77
2015/2016	47.245	19.071	40,37
2016/2017	47.504	19.128	40,18
2017/2018	47.495	18.966	39,93
2018/2019	47.425	19.185	40,45

Magar que, tomándolos en xunto, los datos d'escolarización de Primaria se caltuvieran estables por mor de la incorporación de la ufierta nos centros concertaos, la matrícula ta bastante lloñe de la media de 55% d'alumnáu con

Llingua Asturiana que se rexistró ente los cursos 2007/2008 y 2011/2012: la mengua, de magar entós, foi de -14,55 puntos. Poro, vese la necesidá d'ameyorar la promoción del estudiu del asturianu.

Ta nidio que la opcionalidá ente Llingua Asturiana y Cultura Asturiana que s'estableció nel cursu 2014/2015 nun valió pa favorecer la promoción de la primer área. D'otra manera, ye urxente esparder el so estudiu a tolos centros educativos concertaos y privaos de la Comunidá. L'Alministración tien una responsabilidá clara nesti sen, darréu que-y corresponde facer cumplir la Llei d'Usu de 1998, que garantiza'l deprenhimientu del asturianu en tolos niveles del sistema educativu.

La proporción d'alumnáu de Primaria qu'aprende **Gallego-asturianu** nestos momentos ye del 43,25%. La matrícula presenta oscilaciones, nos seis cursos postreros, dientro d'un marxe de casi 5 puntos, calteniéndose siempre per baxo de la de Llingua Asturiana. Llama l'atención l'ausencia del área en dos colexos (1 públicu y 1 concertáu) de la zona.

EDUCACIÓN PRIMARIA: GALLEGO-ASTURIANU

ENSEÑANZA PÚBLICA			
CURSO	ALUMNADO	CON GALL.-AST.	%
2013/2014	1.004	438	43,62
2014/2015	1.113	451	40,52
2015/2016	1.147	514	44,81
2016/2017	1.134	500	44,09
2017/2018	1.129	463	41
2018/2019	1.142	494	43,25

Con too, los datos son esperanzadores, si tenemos en cuenta que la escolarización en Gallego-asturianu entamó más tarde qu'en Llingua Asturiana. De toes formes, ye precisu ameyorar la promoción y solucionar les deficiencias esistentes (falta de llibros de testu, diccionarios escolares y material complementario, escasez de llectures infantiles, necesidá de formación permanente del profesoráu, etc.).

N'Educación Secundaria Obligatoria, estúdiase Llingua Asturiana en 78 de los 84 centros educativos de titularidá pública allugaos nel dominiu que-y correspuende, lo que supón un 92,8%. Na enseñanza concertada, la proporción ye mucho más pequeña: namás s'aprende asturianu en 32 de los 52 colexos concertaos de la fastera (nel 61,53 %), magar que ye cierto que nos últimos cinco cursos el númeru de centros qu'incorporaron la materia multiplicóse por trés. No que cinca al Gallego-asturianu, dase en 4 de los 8 institutos de la fastera del Navia-Eo. Nun tien presencia dala na rede concertada.

La proporción d'alumnáu d'ESO matriculao en Llingua Asturiana caltiénse estable na enseñanza pública, onde, nos seis últimos cursos, bancia ente'l 13,69% y el 14,15%, rexistrándose nel cursu 2018/2019 una cayida de -0.09 puntos. Na enseñanza privada concertada, sin embargu, la matrícula aumentó nel mesmu periodu en casi 4 puntos (+3,97), poles razones espuestes.

Magar la medría rexistrada nos centros concertaos, nun se consiguió compensar la cayida de matrícula que tuvo llugar nesta etapa educativa na década postrera: nel cursu actual (2018/2019) hai 3.742 estudiantes de Llingua (11,66%), mentanto que nel cursu 2007/2008, cuando la ufierta yera casi inesistente na rede concertada, algamárase'l númeru de 4.669 (19,7%), lo que supón una perda d'algo más de -8 puntos.

EDUCACIÓN SECUNDARIA OBLIGATORIA: LINGUA ASTURIANA

ENSEÑANZA PÚBLICA			
CURSU	ALUMNÁU	CON LINGUA	%
2013/2014	20.605	2.821	13,69
2014/2015	20.901	2.833	13,55
2015/2016	20.961	2.765	13,19
2016/2017	20.969	2.971	14,17
2017/2018	21.525	3.065	14,23
2018/2019	22.030	3.118	14,15

ENSEÑANZA PRIVADA CONCERTADA			
CURSU	ALUMNÁU	CON LLINGUA	%
2013/2014	9.901	221	2,23
2014/2015	9.865	257	2,60
2015/2016	9.984	210	2,10
2016/2017	9.982	315	3,15
2017/2018	10.073	483	4,79
2018/2019	10.070	624	6,20
TOTAL XENERAL			
CURSU	ALUMNÁU	CON LLINGUA	%
2013/2014	30.506	3.042	9,97
2014/2015	30.766	3.090	10,04
2015/2016	30.945	2.975	9,61
2016/2017	30.951	3.286	10,62
2017/2018	31.598	3.548	11,23
2018/2019	32.100	3.742	11,66

Los datos de matrícula en **Gallego-asturianu** nel cursu 2018/2019 sitúense nel 9,05%, lo que representa una mengua de -4 puntos con respectu al cursu escolar 2013/2014, sin que los datos globales d'alumnáu matriculao n'ESO permitan xustificar esta variación.

EDUCACIÓN SECUNDARIA OBLIGATORIA: GALLEGO-ASTURIANU

ENSEÑANZA PÚBLICA			
CURSU	ALUMNÁU	CON GALL.-AST.	%
2013/2014	882	116	13,15
2014/2015	875	105	12
2015/2016	871	94	10,79
2016/2017	857	64	7,46
2017/2018	854	74	8,66
2018/2019	872	79	9,05

Ta nidio que l'inxertu nel currículu de la Llingua Asturiana y el Gallego-asturianu como materies optatives nun afala'l crecimentu de la demanda. Esta situación obliga al alumnáu de Primeru d'ESO a escoyer ente estudiar les llingües propies d'Asturies o una segunda llingua estranxera, polo que tien efectos

discriminatorios: nunos casos, privando al alumnáu de Llingua Asturiana y Gallego-asturianu d'aprender una llingua estranxera más y n'otros, llimitando'l derechu a aprender les llingües mentaes en tolos niveles educativos.

Arriendes d'esto, l'estatus de materia optativa de la Llingua Asturiana y el Gallego-asturianu tien consecuencias mui negatives na organización de los centros, darréu que contribuye a crear grupos con niveles académicos perestremaos. Polo xeneral, l'alumnáu con espectatives académiques más altes inclínase poles llingües estranxeres o por materies venceyaes al so proyectu formativu. Al mesmu tiempu, les asignatures de Llingua Asturiana y Gallego-asturianu son davezu la única opción que tienen los centros p'atender al alumnáu con un rendimientu más baxu, ya que, por tratase de llingües maternes/ambientales, se considera que'l so aprendizaxe tien menos dificultá.

En **Bachilleratu**, la Llingua Asturiana namás s'estudia na enseñanza pública. La matrícula esperimentó un aumentu de +0.87 puntos dende'l cursu 2013/2014, situándose actualmente nun 4,23% la proporción d'alumnáu qu'estudia asturianu nesta etapa. Tamién medró'l númberu d'institutos onde se da (29 centros frente a los 12 d'hai seis años), por mor de la supresión de la ratio mínima, qu'hasta'l cursu 2015/2016 taba fixada en 8 estudiantes.

Esti aumentu, al qu'hai qu'añadir los 25 estudiantes del Bachilleratu nocturnu (un 3,92% sobre'l total de la matrícula), nun lleguen a esconder la debilidá de la situación de la materia nesta etapa. La decisión de la Conseyería d'Educación nel momentu de la implantación de la LLOMCE d'amenorgar el númberu d'hores selmanales de l'asignatura de 4 a 1, amás de nun valir pa estimular la demanda de matrícula, devaluó dafechu l'asignatura, volviendo imposible l'oxetivu d'afondar nos conteníos vistos na ESO que propón el currículu de Bachilleratu.

BACHILLERATU (ordinariu)

ENSEÑANZA PÚBLICA			
CURSU	ALUMNÁU	CON LLINGUA	%
2013/2014	8.461	284	3,36
2014/2015	8.408	243	2,89
2015/2016	8.650	306	3,54
2016/2017	8.751	303	3,46
2017/2018	8.835	306	3,46
2018/2019	8.694	368	4,23
ENSEÑANZA PRIVADA CONCERTADA			
CURSU	ALUMNÁU	CON LLINGUA	%
2013/2014	263	0	0
2014/2015	285	0	0
2015/2016	295	0	0
2016/2017	279	0	0
2017/2018	275	0	0
2018/2019	275	0	0
TOTAL XENERAL			
CURSU	ALUMNÁU	CON LLINGUA	%
2013/2014	8.724	284	3,26
2014/2015	8.693	243	2,8
2015/2016	8.954	306	3,42
2016/2017	9.030	303	3,36
2017/2018	9.110	306	3,36
2018/2019	8.969	368	4,1

El **Gallego-asturianu**, pa terminar, nun tien implantación nesta etapa.

5. SITUACIÓN DEL PROFESORÁU

El profesoráu de Llingua Asturiana y Lliteratura y Gallego-asturianu del Principáu d'Asturies ta nuna situación llaboral mui desfavoratible, de calter únicu dientro del Estáu español.

Na enseñanza pública, representa un colectivu de más de 350 persones. La mayoría (al rodiu del 90%) son interinos y interines habilitaos que renueven el contratu añalmente¹⁵. Esti personal tien torgáu l'accesu al funcionariáu de carrera, darréu que, al nun tar recoyíes les especialidaes docentes de Llingua Asturiana y Gallego-asturianu na llexislación estatal, nun se puen convocar procesos selectivos nin incluyir estes places na plantía de los centros. D'otru llau, el númberu de puestos de trabayu a media xornada ye mui altu, sobre manera n'Educación Secundaria, onde nel cursu 2017/2018 nun llegó al 37% la proporción de docentes con contratu a xornada completa.

N'Educación Primaria, nel cursu 2017/2018 na enseñanza pública cubriéronse 265 places de Llingua Asturiana o Gallego-asturianu. El 86,79% d'estes places taba al cargu de personal interino (al rodiu de 9 de cada 10) y namás el 26,08% (1 de cada 4) yeren puestos a xornada completa con dedicación plena a la materia.

No que cinca a la **Educación Secundaria**, el númberu de places rexistraes nel mesmu cursu foi de 81. El 97,53% taba al cargu de personal interino y namás 1 de cada 3 (el 36,7%) tenía xornada completa. Hai que dicir que, n'Educación

¹⁵ Tamos falando en términos globales, darréu que n'Educación Primaria la proporción de funcionarios y funcionaries de carrera que da clase de Llingua ye más alta que nel cuerpu de profesores d'Enseñanza Secundaria.

Secundaria, les hores de clase de Llingua Asturiana o Gallego-asturianu que se dan nos centros nun suelen superar el númeru de 12, polo que les places a tiempu completo son, en tolos casos, de docencia compartida con otres materies.

PROFESORÁU DE LLINGUA ASTURIANA Y GALLEGO-ASTURIANU

EDUCACIÓN PRIMARIA			EDUCACIÓN SECUNDARIA		
Nº total docentes	Personal interino	Xornada completa Llingua	Nº total docentes	Personal interino	Xornada completa Llingua
265	230 (86,79%)	60 (26,08%)	81	79 (97,53%)	29 (36,7%)

Esiste, amás, un grupu de 77 docentes que trabayen en centros concertaos nunes condiciones precaries por demás. El 92,2% tien un contratu a tiempu parcial a hores sueltas. Nun esiste nenguna xornada completa nesti sector.

La situación llaboral del profesoráu de Llingua Asturiana ye dafechamente discriminatoria. Ye l'únicu casu que profesionales contrataos pola Alministración pública como funcionariáu interino tienen torgáu l'accesu a les ufiertes d'emplegu públicu p'algamar la condición de funcionariáu de carrera.

D'otru llau, como los puestos de trabayu qu'ocupa esti personal nun figuren nes plantíes de los centros, la Consejería d'Educación cubre les necesidaes docentes adaptando les contrataciones a les hores de clase estimaes. En resultancia d'ello, el númeru de medies xornaes ye munchu más altu que n'otres especialidaes, siendo frecuentes na enseñanza concertada, como yá se dixo, los contratos per hores. Amás, la estimación del númeru d'hores llectives faise d'un mou mui restrictivu, impidiendo o llimitando l'espardimientu de la materia a otres estayes educatives esistentes dientro'l mesmu centru, como la Educación Infantil o la Formación Profesional Básica. En resumíes cuentas, l'Alministración mándase de criterios económicos dafechu, qu'entren en contradicción col mandatu afitáu na Llei d'Usu de promover les llingües tradicionales de la Comunità.

En conclusión, la falta de reconocencia de la especialidá de Llingua Asturiana y Literatura acarreta dellos perxucios al profesoráu, ente los qu'hai que destacar:

- a) **La temporalidá del trabayu.** Los docentes de Llingua Asturiana y Gallego-asturianu, como yá se dixo, nun tienen accesu a les ufiertes d'emplegu públicu. D'esta miente, vense privaos non solo d'estabilidá llaboral, sinón tamién de la posibilidá de caltenese na mesma plaza o participar en concursos de tresllaos.
- b) **La precariedá llaboral.** Les xornaes completes de Llingua Asturiana y Gallego-asturianu nun algamen el 37%. Na mayoría los casos, el profesoráu ha completar l'horariu dando otres asignatures o realizando apoyos, viéndose multiplicáu'l trabayu de preparación de clases. D'otra miente, la precariedá del emplegu va a más: nos últimos años, n'Educación Secundaria'l númeru de xornaes completes nun dexó de baxar.
- c) **L'aplicación de criterios, nes convocatories d'emplegu, diferentes a los qu'afecten al restu del profesoráu interino.** Na midida en que la determinación de necesidaes docentes se fai a partir d'estimaciones de matrícula, l'Alministración suel minimizar la previsión d'hores, polo que dacuando se ve obligada a realizar ampliaciones de contratu depués d'entamar el cursu. Esta circunstancia perxudica enforma a los interinos y interines de Llingua Asturiana y Gallego-asturianu, darréu que la escoyeta de vacantes que faen non siempre s'axusta a la so antigüedá y a los sos méritos.
- d) **Pertenencia a una bolsa de trabayu invariable,** u nun esiste la oportunidá d'introducir méritos nin actualizar la puntuación.
- e) **Dificultá pa diseñar planes de trabayu a mediu y llargu plazu,** lo que repercute na calidá de les enseñances que s'ufierten.

6. PROPUESTES D'ACTUACIÓN

6.1. CREACIÓN DE LES ESPECIALIDAES DOCENTES DE LLINGUA ASTURIANA Y GALLEGO-ASTURIANU

La necesidá de crear una especialidá docente de Llingua Asturiana y Lliteratura ye una aspiración vieya que vien siendo reclamada, dende hai más de dos décadas, polos sindicatos d'enseñanza y el profesoráu de l'asignatura. Ta considerada como “una demanda histórica”, que tuvo'l sofitu de los Conseyeros y Conseyeres d'Educación de los tres últimos gobiernos autonómicos, qu'en tolos casos la treslladaron al Ministeriu d'Educación. Esta iniciativa habría completase col pidimientu de la creación de la especialidá docente de Gallego-asturianu, darréu que'l profesoráu qu'enseña esta llingua vese afectao polos mesmos problemes que'l de Llingua Asturiana.

La demanda de creación de les especialidaes de Llingua Asturiana y Gallego-asturianu sofítase nestos fechos:

1. El profesoráu de Llingua Asturiana y Gallego-asturianu recibe una formación específica, igual que los y les docentes de les demás especialidaes. Nel casu del asturianu, esta formación ta incluyida nos planes d'estudios de dellos graos de Filoloxía y constituyete una de les menciones del Grau en Maestru n'Educación Primaria de la Universidá d'Uviéu. No que cinca al Gallego-asturianu, la formación inicial del profesoráu ta al cargu de l'Academia de la Llingua Asturiana.

2. El profesoráu de Llingua Asturiana y Gallego-asturianu forma parte mayoritariamente d'una bosa d'interinidaes que xestiona la Consejería d'Educación. La so rellación contractual cola Alministración asturiana ye la de funcionariáu interino, n'igualdá de condiciones colos demás interinos y interines de les especialidaes vixentes a nivel estatal.
3. Esti colectivu, sin embargo, vese perxudicáu enforma pola inesistencia d'una especialidá docente reconocida nel *RD 1594/2011, de 4 de payares, que regula les especialidaes del profesoráu d'Educación Primaria y Educación Infantil* y el *RD 1834/2008, de 8 de payares, desarrolláu posteriormente nel RD 665/2015, de 17 de xunetu, que regula les especialidaes docentes del profesoráu d'Educación Secundaria Obligatoria y Bachilleratu*.

Propuesta de creación de les especialidaes docentes de Llingua Asturiana y Gallego-asturianu:

La propuesta de creación de les especialidaes docentes de Llingua Asturiana y Literatura y Gallego-asturianu que propón el Sindicatu d'Enseñanza de CCOO d'Asturies coincide, nel procedimientu técticu, colos planteamientos treslladaos al Ministeriu d'Educación polos tres últimos gobiernos autonómicos en rellación cola creación de la especialidá d'Asturianu. Esta demanda, sofítáronla, en delles ocasiones, el Conseyu Escolar del Estáu, el Conseyu Escolar d'Asturies, la Xunta de Personal Docente non Universitario d'Asturies y l'Academia de la Llingua Asturiana.

Ye posible técticamente crear estes especialidaes, poniendo fin a la discriminación qu'afecta a los y les docentes de Llingua Asturiana y Gallego-asturianu, amestando una enmienda al Art. 2.2. del Real Decretu de Primaria y al Art. 2.3. del Real Decretu de Secundaria. Proponemos un testu asemeyáu al que s'aprobó nel Conseyu Escolar del Estáu'l 2 de febreru de 2015:

Naquelles comunidaes autónomes onde existen llingües non oficiales que gocien de protección xurídica y tengan implantación nel currículu, los cuerpos de maestros, caderalgos y profesores d'enseñanza secundaria [según el casu] podrán tener, tamién, si lo pide la Comunità Autónoma y d'acordies coles necesidaes educatives, la especialidá propia de la llingua mentada.

Trátase d'un procedimientu asemeyáu al que s'emplegó pa facilitar l'inxertu de les asignatures de Llingua Asturiana y Gallego-asturianu nos currículos oficiales, recoyendo la propuesta de la Consejería d'Educación del Principáu d'Asturies, que se basó na inclusión d'un apartáu 6 na "Disposición adicional trenta y ocho. Llingua Castellana, llingües cooficiales y llingües que gocien de protección llegal" onde se dicía:

Les Comunidaes Autónomes onde existen llingües non oficiales que gocien de protección llegal han ufiertales, nel so casu, nel bloque d'asignatures de llibre configuración autonómica, nos términos que determine la so normativa reguladora.

La reconocencia na LLOMCE de les llingües non oficiales que gocien de protección xurídica como oxetu d'estudiu na enseñanza reglada non universitaria afita una base que pue usase pa reconocer llegalmente estes llingües a la hora de crear les especialidaes docentes correspondientes.

Ye importante destacar que la creación de les especialidaes docentes de Llingua Asturiana y Gallego-asturianu ha facese pela mesma vía pola que se reconoz al restu d'especialidaes d'Educación Primaria y Educación Secundaria. Ye'l Ministeriu d'Educación quien tien que regular les especialidaes con reconocencia oficial en tol Estáu, y non ye otru l'estatus que solicitamos pa la Llingua Asturiana y el Gallego-asturianu.

6.2. ESPARDIMIENU DE LES ENSEÑANCES DE LLINGUA ASTURIANA Y GALLEGO-ASTURIANU A TOLES ESTAYES Y CENTROS EDUCATIVOS

Anguaño, la normativa educativa vixente n'Asturies recueye la obligación d'ufiertar Llingua Asturiana o Gallego-asturianu, con calter voluntariu, en tolos centros educativos onde se dan enseñances d'Educación Primaria, Educación Secundaria Obligatoria y Bachilleratu. Esta regulación omite, de manera inxustificada, la etapa d'Educación Infantil y la Formación Profesional Básica.

Esiste un interés creciente por incluyir estes llingües na estaya d'Educación Infantil, tanto por parte les families como de los equipos directivos de los colexos. De fechu, nel cursu 2018/2019 diéronse enseñances d'Asturianu, n'Educación Infantil, en más de 50 centros educativos públicos. La Consejería d'Educación, sin embargu, namás dio'l preste a los colexos onde'l maestru o maestra de Llingua Asturiana de Primaria tuviera hores disponibles pa incorporar algún grupu d'Infantil al so horariu llectivu.

L'inxertu del Asturianu y el Gallego-asturianu n'Educación Infantil ye fundamental pa caltener la llingua materna o ambiental d'una parte los neños y neñes, asina como p'ampliar, per aciu d'un aprendizaxe tempranu, el númberu d'usuarios d'estes llingües. En cualesquier casu, la Llei 1/1998 asegura'l so aprendimientu en toles etapes y niveles del sistema educativu, polo que la esclusión del Asturianu y el Gallego-asturianu del currículu d'Educación Infantil supón un incumplimientu patente de la norma.

La política llingüística educativa de la Consejería d'Educación d'Asturies hasta'l momentu punxo antes l'aforru que la promoción de les llingües tradicionales. Incumplióse, amás, el derechu, que recueye la *Carta Europea de les Llingües Minoritaries o Rexonales*, a recibir enseñances de les llingües propies dientro'l sistema educativu.

D'otru llau, nun esiste motivu dalu que xustifique'l fechu de que nun s'ufiertan la Llingua Asturiana y el Gallego-asturianu en nengún centru educativu priváu d'Asturies o pa que se ponga torgues a la so implantación na rede concertada,

sobre manera na Educación Secundaria. La irregularidá d'esta situación ye patente.

Poru, demandamos:

1. L'ampliación del enseñu de la Llingua Asturiana y el Gallego-asturianu a tolos ciclos y niveles d'Educación Infantil, pa lo que va ser precisu aprobar los camudamientos curriculares necesarios.
2. L'inxertu de conteníos de Llingua Asturiana y Gallego-asturianu nel currículu de la Formación Profesional Básica.
3. La xeneralización de la ufierta d'estes asignatures a tolos centros educativos d'Asturies, realizando les actuaciones precisas pa impulsar la matrícula nos colexos privados y concertaos, poniendo fin a les irregularidaes que se tán dando nesti sen.

6.3. FOMENTU DE LOS ESTUDIOS UNIVERSITARIOS DE LLINGUA ASTURIANA

Nos últimos cursos, detectáronse dificultaes pa cubrir les places de Llingua Asturiana n'Educación Secundaria, asina como pa realizar sustituciones cuando se produz una baxa. Esti fechu nun ye ayenu a les condiciones llaborales del profesoráu de Llingua Asturiana y Gallego-asturianu -predominiu del emplegu temporal y parcial, inesistencia d'oposiciones...-. Con too, esiste un problema de planificación, darréu que, depués de la puesta en marcha de la reforma de Bolonia, el númberu d'estudiantes universitarios habilitaos mediante los *minor* d'Asturianu de los Graos de Filoloxía o mediante la Especialidá del Máster en Formación del Profesoráu ta viéndose que ye insuficiente pa cubrir la demanda de docentes nesta etapa.

Esta falta de personal podría iguase tomando les midíes siguientes:

1. Promoviendo los estudios universitarios d'Asturianu. Pa ello, amás d'ameyorar la orientación de los y les estudiantes, ye precisu ufri-yos

una salida profesional equivalente a la qu'algamen estudiando otros idiomas, per aciu de la creación de la especialidá de Llingua Asturiana.

2. Permitiendo al alumnáu de los Graos de Llingua Española, Estudios Ingleses, Llingües Modernes y Estudios Clásicos y Románicos facer más d'un *minor*, de forma que'l *minor* d'Asturianu se pueda acumular sobre otra especialización, igual qu'asocede nel Grau de Maestru n'Educación Primaria.
3. Enanchando'l cupu de matrícula de la Especialidá d'Asturianu del Máster en Formación del Profesoráu d'Educación Secundaria.

6.4. ORGANIZACIÓN DE CURSOS DE CAPACITACIÓN PA LOS MAESTROS Y MAESTRES DIPLOMAOS

Nel sindicatu detectóse una demanda, por parte de los maestros y maestres diplomaos en Maxisteriu, d'una vía pa capacitase como especialista de Llingua Asturiana distinta a la esistente, qu'implica tener fechu'l Grau d'Educación Primaria. Proponemos que s'articule esa vía, que podría adoptar la forma de cursos universitarios de postgráu.

6.5. RECUPERACIÓN DEL HORARIU LLECTIVU EN BACHILLERATU

La implantación de la LLOMCE en Bachilleratu nel cursu 2015/2016 dio pie a un camudamientu del currículu qu'afectó de manera mui negativa a les asignatures de Llingua Asturiana y Gallego-asturianu, que pasaron de tener un horariu de 4 hores a la selmana a contar namás con 1 hora. Esti horariu impide desenvolver les programaciones didáctiques de forma amañosu, teniendo en cuenta, amás, que, magar que nel currículu s'affirme que los conteníos de Bachilleratu suponen una ampliación de los vistos na ESO, nel casu de la Llingua Asturiana ye frecuente que los estudiantes nun estudiaran nunca antes esta llingua o que nun lo ficeran con continuidá.

La recuperación del horariu de 4 hores a la selmana diba permitir tamién que'l profesoráu que trabaya a xornada completa nun tuviera que dar clase d'otres asignatures, fomentándose, d'esti mou, la especialización del personal docente.

6.6. AMPLIACIÓN DE LA FORMACIÓN PERMANENTE DEL PROFESORÁU

La formación permanente del profesoráu de Llingua Asturiana y Gallego-asturianu faise davezu a través de grupos de trabayu intercentros. Existe una demanda, dentro'l colectivu, de cursos d'actualización científica y didáctica.

Hai que tener en cuenta que'l númberu de canales de formación disponibles ye más pequeñu que n'otros llingües: nun existen estudios d'Asturianu y Gallego-asturianu nes Escuelas Oficiales d'Idiomes, nun s'ufierten cursos *online* de nivel avanzáu y los cursos presenciales esistentes (UABRA, Casa de les Llingües de la Universidá d'Uviéu...) nun incluyen el perfeccionamientu llingüísticu que piden los niveles superiores, amás de nun tener un perfil didácticu. La situación ye especialmente grave pal profesoráu de Gallego-asturianu, que, depués d'algamar l'habilitación, nun tien más propuestas formatives complementaries.

D'otru llau, el númberu de creitos que faen anguaño los y les estudiantes d'Asturianu na formación universitaria inicial ye más pequeñu que'l de los planes d'estudiu anteriores a la reforma de Bolonia. Esta situación ye inda más preocupante pola dificultá que tien el profesoráu en formación pa practicar la llingua nun contestu d'inmersión.

Poru, resulta imprescindible impulsar la formación permanente per aciu de programes específicos.

6.7. AMPLIACIÓN DEL PLAN ESPERIMENTAL DE BILLINGÜISMU

La Conseyería d'Educación entamó, nel cursu 2017/2018, un plan pilotu esperimental de billingüismu empobináu a fomentar l'usu del asturianu nel aula como llingua vehicular¹⁶. El Plan, destináu a alumnáu de Quartu de Primaria de 6 centros educativos, incluyía l'emplegu del asturianu pa dar clase d'un área

¹⁶ Resolución de 2 de xunu de 2017, de la Conseyería d'Educación y Cultura, pela que s'establecen les instrucciones pal desarrollu d'un Plan Pilotu Esperimental de Promoción del Usu del asturianu pal añu 2017/2018 (BOPA númb. 135 de 13 de xunu de 2017).

(Ciencies Sociales, Ciencies Naturales, Educación Física o Educación Artística), aunque non n'esclusiva.

La restricción tanto del número de centros implicaos nel Plan (un máximu de 6) como del número d'aries (una, en combinación col castellanu) caltúvose na convocatoria siguiente¹⁷. La debilidá de la propuesta, pese a recibir una evaluación positiva, pue tar rellacionada col condicionamientu impuestu pola Conseyería d'Educación de que tenía que desendolcase a coste cero, con personal con destín definitivu nel centru.

L'usu del asturianu y del gallego-asturianu como llingües vehiculares ye la midida de promoción más importante que se pue facer d'estes llingües, amás de ser la más efectiva dende'l puntu de vista pedagóxicu. Por esta razón, la Conseyería d'Educación habría potenciar el Plan de bilingüismu dándo-y a lo menos el mesmu tratu qu'a les secciones bilingües qu'afecten a les llingües estranxeres. Pa ello, hai qu'ufrir al profesoráu la formación llingüística y didáctica precisa y han de realizase les inversiones necesaries, asegurando la continuidá de la esperiencia y l'ampliación progresiva al mayor número de centros educativos posible.

6.8. PROMOCIÓN DEL ASTURIANU Y EL GALLEGO-ASTURIANU NOS CENTROS EDUCATIVOS

Anguaño, la promoción del asturianu y el gallego-asturianu faise sobre manera per aciu de les campañes de matriculación y de l'*Axenda didáctica escolar*. Estes iniciatives son oxetu d'una valoración mui positiva por parte del profesoráu, polo que nun tendríen que dexar de realizase. Ye perimportante, nesti sen, poner en marcha otra vuelta l'*Axenda didáctica*, garantizando que puedan disfrutar de les actividaes que se proponen nella tolos alumnos y alumnes, ya que se trata d'una de les poques ferramientes que tienen los centros educativos pa promocionar

¹⁷ Resolución de 17 de mayu de 2018, de la Conseyería d'Educación y Cultura, pela que s'establecen les instrucciones pal desarrollu d'un Plan Pilotu Esperimental de Promoción del Usu del asturianu pal añu 2018/2019 (BOPA númb. 126 de 1 de xunu de 2018).

l'asturianu y el gallego-asturianu ente l'alumnáu que nun recibe enseñanza d'estes llingües.

Con too, ye menester impulsar otres midíes de promoción. L'asturianu y el gallego-asturianu son llingües minorizaes. Nesta situación, la promoción del asturianu y el gallego-asturianu ha d'empobinase a ameyorar los niveles d'apreciu d'estes llingües y a enanchar los contestos d'usu nel ámbitu escolar. Existen instrumentos pa ello como'l Proyeutu Lingüísticu de Centru, qu'incluye tanto la programación integrada de toles llingües oxetu d'estudiu como la promoción del idioma minorizáu fuera l'aula, usando mecanismos como la rotulación bilingüe, la traducción de la documentación escolar, la organización d'actividaes complementaries empobinaes a tola comunidá educativa, l'inxertu d'esta llingua nel PLEI, etc.

L'Alministración tien nes sos manes l'aplicación d'esti tipu de midíes, que son habituales en toles Comunidaes Autónomes multilingües. El so ésitu, ensin embargu, depende en gran parte de l'actitú y implicación de los equipos directivos y los claustros. P'avanzar nesti sen, habría que fomentar tamién acciones de promoción ente'l profesoráu que nun da clase de Llingua Asturiana o Gallego-asturianu, facilitando l'aprendizaxe d'estes llingües, reconociendo y valorando esta formación y velando pa evitar la tresmisión de prexucios llingüísticos a través de les práctiques docentes y los materiales curriculares.

6.9. PUBLICACIÓN DE RECURSOS DIDÁCTICOS

Esiste un déficit mui grande de recursos didácticos pa dar clase de Llingua Asturiana y Gallego-asturianu. La situación ye especialmente negativa na etapa de Secundaria, onde nun s'editaron llibros de testu de Llingua Asturiana dende l'año 2010, y pue calificase de doliosa nel casu del Gallego-asturianu, onde nunca los hubo.

Ye urxente que l'Alministración convoque ayudes pa espublizar los materiales didácticos que'l profesoráu ta demandando repetidamente. Esti tipu de convocatories públiques, que nun se faen dende va dellos años, habríen

d'incluyir los formatos más modernos, como los videoxuegos y les producciones audiovisuales, col envís d'actualizar les práctiques docentes.

Resulta tamién imprescindible que se brinde a les mediateques escolares una dotación bibliográfica suficiente, amás d'otros materiales como cómic, CD, correctores ortográficos, películes, diccionarios, etc. D'otru llau, diba ser mui útil contar con un bancu de recursos accesible dende la plataforma dixital Educastur.

La falta de recursos didácticos que cadez el profesoráu de Llingua Asturiana y Gallego-asturianu non solo tien efectos contrarios pa la calidá de la enseñanza, sinón que repercute de manera mui negativa nes condiciones de trabayu de los y les docentes d'estes asignatures, que se ven obligaos a ellaborar materiales pa dellos niveles educativos estremaos.

6.10. CERTIFICACIÓN DE LA CONOCENCIA DE GALLEGO-ASTURIANU

La publicación, en xunu de 2019, del *Decretu de niveles de competencia* de la Llingua Asturiana abre un interrogante sobre'l mou en que se va realizar la certificación de la conocencia de Gallego-asturianu. Ye imprescindible que l'Alministración educativa ellabore un decretu específicu pa establecer una regulación equivalente a la que se diseñó pal asturianu.